

Latweeschu Nwises.

Nr. augustas Geweschanas = Kummiffiones sianu un nowehleschanu.

Nr. 10. Zettortdeenâ tannî 9tâ Merz 1822.

Zelgawa, tannî 8tâ Merz.

Muhsu tiits par leel-uppi jau tannî 20tâ Wewrar tappe eelifts un jau trescha neddela, ka par wiinnu, kâ waffarâ, drohschi warr braukt. — Kamehr muuns tiits irr, tik agri ne tappe eelifts, tee tiits pahli sinnams wehl naw ar jumprawu eedsihti, bet pee enforeem ween taggad turrabs, jo ja uppe atkat fasaltu, tad leddus gabbali pehzati pahlus lehti warretu nolansiht.

No Lehrpattes.

Tannî 2trâ Wewrar waffarâ, weena augsta sfohtas Kunga gaspascha un meitina us celu tappe pahbraukti. Sirgi no namma wahrteem isbraukti palikke trakti, grohschi pahtruhke, ir tas dehlis fur kutscheris kahjas atspeede noluhse un tâ sirgi, sawâ wallâ sreedami, wiinnu nelaini padarrija. Kutscheris no Pollizes tappe fanemts un zeetunâ eelifts. Ta masa meitina, 3 gaddu wezza, tai paschâ waffarâ nomirre un wiinnas nofummis tehws obtrâ rihtâ Pollizes Kungam scho grahimatu rakstija: „Manna „meita waffar mirrust, mannas behdas leelas, „manna sflahde neatmaksama! Es tapehz ne „gribbu, ka manna nelaine to beswainigu „kutscheri arri nelainê eegrubstu, un es Zuhß „tadehl itt mihligi luhdsu, ka Zuhß shehligi „buhtut, un tam kutscherim lautut, meerigi us „sawahm mahjahim aiseet, tâ kâ manna meita „us sawahm ihstahm mahjahim aisgahjust.“ —

Jsteikschana.

Lehrpatte Widsemnes Gubernementâ kas leelafais pilsfats pehz Rihges. — No Zelgawas 40 jubdeses tabla. Mehtras uppe schê zaur teff un brangs leelâ tiits, no afimineem usmuhrehts saweeno abbus kraftus. Kahbi 4000 zilweki tē dshwo eefschâ, un ifgaddu leelu tirgu, par trim neddelahm, turra. Muhsu zeenigs Keisars Lehrpattê augstu sfohli tannî

1803schâ gaddâ uszehlis, fur 200 lihds 300 jauni Kungi (studenti), no Zggannu = Wid- un Kursemnes eefsch wiffahm augstahm gudribahm teef mahziti. Lehrpatte parleekam wezs pilsfats, jo kad paggani wehl schinnis semnes bija, tad jau Kreewi Lehrpatti, fo Jurgewo nosauze, kâ warren zeetu pilli turreja. Karsch daudsfisahm pee Lehrpattes plohsfices un preefsch 62 gaddeem ugguns to isposhtija; taggad parleekam sinns un jauks pilsfats ar 2 Basnizahm, un us kalnu stahw zittas leelas muhru ehkas, kas pee augtas sfohtas-nammeem peederr.

Upprikkôs, tannî 6tâ Wewrar.

Niswaffar muhsu zeenigs Mahzitais, Grot wahrda, nomirre. Winsch jauns buhdams, weenu paschu gaddu pee muhsu Basnizas iskalpojis, ar faulu-sehrgu aisgahje, bet wehl pehdigôs azzumirkfôs us gultu gulledeems Deewa wahrdu sluddinaja, un tik fo pahr tahm jaunahm dwehselehim, kas wiinna mahzibu bij dsirdejuschas, Deewu luhdsis, itt kâ tabs eefwehtidams, atpakkat laidehs, un sawu garru Deewam atdewe. — Ta bija jauka nahwe paschâ ammata srahdaschanâ. Schis gudris un sirdigs Mahzitais, kaut jauns buhdams, jau lohti tappe mih'ohstâ un dauds auglus buhtu nessis, ja Deews wiinnu tik agri ne buhtu pee sewis aizinajis. —

Grohbinê, tannî 20tâ Wewrar.

Lee 17 Sahmsenneeki, kas isgahjuschâ rudbeni no Leepajas us Wentespilli noraiditi tapuschy, newaid schinni pilsfatâ atgahjuschi. Wan wiinnu dehl ismekleschana turreta, bet wehl ne warr ihsti sunnabt, fur schê laudis palikkuschy, un woi wiinni pawiffam newaid behgli bijuschy, kas gribbejuschi jau pa juhru ismukt un nu obtrâ reise Leepajâ passes dabbujuschy, kas sinn fur nogahjuschi.

Kurſiſch d's, tanni 15ta Bewrar.

Wezzais Jammitis, kas, kà Jubs ſinnat
pirmà: ſeemas ſwehtku deenà no muhſu Baſni-
zas us mahjahm eedams paſuddis, lihds ſchim
welti: meklehts bija, ſehodeen atrasts tappis.
Mahzitais, ſawus laukus apſtaigadams, ne-
jaufchi winnu usgabje, rudſu lauku mallà,
grahwè gulleddamu. Bet Jammitis zeetu meegu
gulleja, no ka nedſ ſeewas un behrnu brehtſcha-
nas, nedſ winnu aſſaras to aiſmiggufchu war-
reja mohdinah. — Seewa kas 45 gaddus ar
winnu laulibà bija dſihwojuſt un kurras ruhmes
weetina ne zif tahla no ſcheijenes irr, no Mah-
zitaja aizinata, bija atſkrehjuſt, Deewam pa-
teikdama, kà winnat tatschu nowehlehts, ſawam
nelaika wihram to beidsamu mihleſtibu parah-
diht un winna meefas duffes-weetina nolikt.
Tahs meefas ne kahdà wihrè ne bij aiſtiktas,
jebſchu tahs wairaf ne kà 7 neddelas bes pajum-
ta bija gullejuſchas. — Tas ſpeekis, kas win-
nam daſchu gaddu par atſpaidu bija derrejis,
gulleja blaſſam. Kullitè wehl wiſſas ſwehtdee-
nà ſalaffitas dahwanas atraddahs, bet ta mai-
ſite bija iſmirkuſi un eepellejuſt, ittin kà par
ſihmi, ka ſchihſ paſaules mantas nihzigas un
wairs nederrigas tam kam dſihwoiba ſudduſi. —
Mahzitaja ſaime ſcho weetu ar kruſtu apſihme-
ja, lai kas ſinn daſch jauneklis, kas ſchinni
laukà ars un plaus, ſchin kruſtam uſſattahs
un ſawà prahtà ſakka: „Zilweks gallu apdoh-
„ma!“ — Mahzitais pats pehzaki nogahjis
kluffà ſirdi paharus noſkaitija, Deewu luhg-
dams: ka jellè kàtrs no ſaweem draudſes lohze-
kleem no launahm kahrdinaſchanahm iſpeſihts
taptu! Jammitis 65 gaddus bija peedſihwojis. —
Daſch gohdigs laſſitais, kas — gan ne ar pur-
puru un dahrgu audeklu, kà tas baggats wihrè
Ewangeliümà apgehrbis, bet kas tatschu pilnigi
pahrtizis bes behdahm dſihwo, tas kas ſinn
dohmahs: kam tik daudſ jarunna un ja-
rakſia par wezzu nabbagu? — Tahdam tohp
atbildehts: nabbadſinſch tikpat zilweks nè kà
tu, un wiſſch daſchdeen no Deewa kà ſih-
me nolikt! Jo no nabbaga, kas klahumà,
daſchureis wairaf warr mahzitees, ne kà no
aplintohta wihra, kas mums naw aiſſnee-
dams.

Dohrbè, tanni 18ta Bewrar.

Muhſu Baſniza no weena zeeniga Kunga
muhſu Kirſpehles ittin jauki irr apdahwanata
tappuſi. Schis irr zeenigs Leeges Kungs,
Kleiſts wahrdà, kas pehz ſawa mihla brahla
nomirſchanas Wahzſemne, ne ilgi ſcho muſſchu
irr usnehmis. Ta dahwana, ar fo wiſſch ſawu
atnahſchanu pee mums lihds ar ſawu deewa-
bihjigu prahtu gribbejis peeminna lift, irr weens
Kruziwiſſis, tas irr, weens kruſis no melna
dahrga kohka, pee ka weena apſeltita bilde muhſu
Peſtitaja karr. Schis kruſis irr gan driht 3
pehdas augſts un us plattu kahju ſtahw, ka
winnu wiſſur warr nolikt. Us ſcho kahju irr
ſeltitè plahritè ta mihliga deweja wahrds usraf-
ſtihts. Pahri par Peſtitaja galwu irr ſelta-
lappà tee bohſtabi: J. N. R. J. (tas noſihme:
Jeſus no Nazaretis Juhdu Rehninſch), redſami.
Ta ſwehta dahwana taggad us muhſu altaru
ſtahw, un kad muhſu zeenigs Mahzitais, tas
Prahweſts Kunzler, to uszehle un ar jauku
runnu eefwehtija, tad wiſſas ſirdis bija preeka
pilnas. Muhſu Baſniza irr pawiffam no jauna
pahrtaiſita, jo ta irr taggad daudſ leelaka dar-
rita ne kà bija un ar jauneem lohti ſimuffeem
lohgeem iſpuſchfota. Tiffai tai wehl labſ
ſehohgs garr kapſchtu, un ehrgeles truhſt, jo
muhſu wezzas ehrgeles irr pagallam ſabirru-
ſchas. Tomehr warr zerreht, ka deewabihjigi
kaidis no wiſſahm kahrtahm ſaraffees, zaur
kurreu mihleſtibas dahwanahm ſchee truhfumi
taps glahbt.

No Tuffumes.

Muhſu Palkawniks Tſchewski un tas Ge-
nerals Wolff, zaur Kurſemnes Gubernementa-
Waldiſchanu, wiſſeem teem, pee kurreem win-
nu Saldati, muhſu aprinki, kohrtelè ſtahweju-
ſchi, eekſch Jelgawas Wahzu Uwiſchm, leelu
pateizibu nodewuſchi, par to, ka Saldateem
ne ween labbu kohrteli dewuſchi, bet ir zittabi
ar winneem mihligi dſihwojuſchi, tà ka Sal-
dati, tanni November mehneſchà iſgahjuſcha
gadda, 950 Rubbuli eekſch papihru naudas
warrejuſchi krahtees. Tas Kungeem kà Lau-
dim pateefi par gohdu, un fo Saldateem
labbu darram, to Deews, zittà weetà, pee

muhfu raddeem un pasihstameem, kas arri
augsta Keisara deenestâ, spehzigî sun-
nâhs atlihdsinâht.

Wahzsemmes Wwisès raksta, ka pee Lands-
uht pilskata, (kas Beieru semnè stahw un fur
augsta Rattolu skoble irr), tamî 7tâ Wewrar
par nakti peepefschi leels trohksnis, gan drihs
kâ pehrfona duhkschana dsirdehts, tad semme
fahkufi trihzeht, peežas reises, un zaur to leela
skahde pee ehkahn notikkufi, weens nams arri
pagallam fâgruis. Tai paschâ Beieru semnè
weens Weischakungs, ar sawu gaspaschu par
leelu sasallâschu esaru brauzohi, jau widdû buh-
dams un mannidams, ka leddus paglehws, no
famnanahm islehzis un wissu spehku fanehinis,
famnanas grubdis us stiiraku leddu; pats uhdeni
eegrindams seerwai wehl usfauzis: „Glahbjees
„jelle tu preeksch muhsu behrneem!“ Wînsch
deewamschehl noslîhfe, bet seerwa tappe glahbta.
Do schi drohfscha wihra pateefi warr-fazziht, ka
tohs sawejus lihds nahwi mihsojis un paschâs
breejmâs par winneemwehl gahdajis. — Geksch
Annoweres aprînkâ, weenâ weetâ, schimî gaddâ
7 stahrki, prohti 5 jaumi un 2 wezzi, ruddeni
ne maj naw aisgahjuschi, bet par wissu seemu
mahjâs palikkuschî. Ta patte brihnuma leeta
arri muhsu Kursemnè, Wentespils aprînkî, ar
gulbeem notikkufi, ka arri par wissu seemu scho
gaddu mahjâs palikkuschî. Schee putni to jau
sinnajuschî us preekschu, kahda lehna schi gadda
seema buhschoti, un bes gudras isrehkmascha-
nas, eeksch laifu sinnaschanas zilwezigu gudri-
bu uswinnejuschî.

Do taggad redsamahm swaigsnehm.

Ta jauka skattischana, kas isgahjuschâ mehne-
schâ pee Debbes bij, nu gan drihs beigsees. Jo
prett pulkstî 7 wakkârâ warreja us reisi 4 bran-
gas gahju-swaigsnes redseht, un tee, kas magge-
niht no swaigsnehm proht, zaur tahdu redsescha-
nu dikti tappe preezinati. Jo no wissahm gahju-
swaigsnehm, kas apfahrt fauli tekk, tikkai 5
ween warr ar wesselahm azzim, bes glahsehm
redseht, un no schahm peezahm tahs tschetras
brangakas us reisi pee Debbesu welwes spihgu-
loja. Wîss klahtaki pee saules bija ta kohfscha
lehna wakkara=swaigsne, fo arri mihslestibas-

swaigsni warr faukt, jo winna pateefi mihsliga
skaidra swaigsne un pee winnas spohschuna,
kas tâ balts kâ peens jeb sneegs, firds itt ne warr
rintees preezatees. Taggad schi kohfscha swaigsne
naw wairs redsama, bet gan drihs, nahkschâ
mehneschâ, no rihta preeksch saules lehkschamu
spihdehs un tad rihta=swaigsne (auskellis) buhs.
Pilsfatneeki, kas lihds rihtam gultâ gull, to
tad wairs ne redsehs, bet dasch arrais, agri
zeldamees, winnas spohschunâ staigahs. —
Tad tahs diwi gahju=swaigsnes irr redsamâs,
kas ap jamu gaddu ittîr klahu kohpâ stahwe-
ja, bet nu jau fahk ischirtees. Ta gaischaka
irr Juhpîters wahrâ, jo Juhpîter pee teem
wezzeem Keemereem, kas pagganu=tizzibu fur-
reja, tas augstakais elku Deerws un Debbes-
walditais bija. Tapehz schi kohfscha un stiipri
spihdedama swaigsne arri tahdu augstu wahrdu
dabbuja. Ta ohtra, kas ne tahlu no tahs, jo
wairak us leijas pufi, irr Saturns jeb laika-
swaigsne, jo Saturns pehz pagganu mahzibas
bija tas laika Deerws. Schi Saturna swaigsne
rahdahs tapehz masaka ne kâ Juhpîters, ka ta
dauds tahlaki no muhsu semmes noht stahw, ne kâ
wînsch, un arri pateefi ta irr masaka, jo Juh-
pîters irr no wissahm gahju=swaigsnehm ta
wissuleelaka. Bet tai Saturna swaigsnei irr
dubbults grehsens apfahrt, fo ar azzim ween
ne warr nomanniht, un kahds ne weenai zittai
swaigsnei wehl newaid redsehts tappis. Gan
tee gudrineeki spreesch un rehtina, kas schis
dubbults grehsens effus, un par fo derrohts,
bet tomehr wehl ne weens Radditaja prahtu
warreja isgudroht.

Ta zettorta swaigsne irr Mars wahrâ, jeb
kârâ swaigsne. Ta irr iknaktis, lamwas=sih-
mè, ittîr skaidri redsama. Woi Juhgribbeet
to pasiht? Wecklejeet tikkai pee Debbes, schimî
neddelâ prett pulkstî 10, gan drihs paschâ welwes
angstumâ redsefekt itt farkanu swaigsni, kas jau
itt kâ affins un ugguns iskattahs. Tapehz
pagganu winnu Mars nosaufuschî, jo Mars
winneem bij tas kârâ=elks. Bet woi nu meh
arri tizzesim, kâ karsch buhs, kad schi farkana
swaigsne redsama? — Tai Deerws pasarga! —
Tad jau ir meh mahnu tizzigi laudis buhtum.
Tahs swaigsnes tekk to zellu, fo Deerws no

muhſchibas tahm irr eerahbijis, un winnahm
ne warr faiteht, kas ſemmes wirſu uoteek.
Deems ween paſauli walda, un appakſch Deewa
ſpahrneem mehſ wiſſi brohſchi warram duſſeht;
jo dauds karri bijuſchi, kad ſchi ſwaigſne ne maſ
ne bij redſama, un daudſreij, kad to redſeht war-
reja, itt ſaldais meers wirſs ſemmes bija. —
Kas no ſwaigſnehm wehl wairak gribb ſinnah,
taſ lai tik Etendera gudribas grahmatu pee
rohkaſ nemm un laſſa.

Teefas fluddinaſchanas.

Kad pehz to 489. S. taſs Wiſſaugſtati apſti-
prinatas ſemneeku likkumu grahmatas no taſs
Prawines Pagasta-teefas ta konkurſe, par to iſlik-
tu ſainneeku Plintſchu Zurre no Krohna Obſche-
lei-Muiſchas, irr noſpreekſta, tad wiſſi parrada-
beweji, ja tee ne gribb ſawu teefasbuhſchanu
paſaudeht, tohp ſafaukti, lai tee tanni noliktã
deenã, prohti IItã deenã Merz mehneſcha ſchi
gadda, kas taſ weenigais termins buhs, pehz
kurra neweens ne taps wairs peenemts nedſ
dſirdehts, ar ſawahm praſſiſchanahm un wianu
pateefigahm parahdiſchanahm peeteizahs, arri-
dian pee paſaudeſchanas ſawu mekleſchanu tanni
pehdigaja terminã, woi paſchi woi zaur weet-
neekem, kur tahdi peenemnam, preekſchã
ſtabdahs. Prawines Pagasta-teefa, tanni 27tã
Wewrar 1822. (1)

Eglit Frij, Pagasta-Wezzakais.

J. C. Bauer, Pagasta-teefas ſkrihweris.

Ta Prawines Pagasta-teefa ſpreedufi, ka
kad taſ wehweris Wallineekſ Zurre, kas pee
Muiſchas-waggares Jaunſemme Mikkel, Fun-
deres-Muiſchã, kas pee Krohna Schlampes
peederr, nomirris un kad ſewas ne bij, lai wiſſi

tee, kam pee ſchi nelaiſa wehwerã Zurreſ palik-
kuſchas mantas kahda datta jeb kahdas praſſi-
ſchanas buhtu, us to pirmu un pehdigu terminu,
to IItu Merz mehneſcha deenu ſchi gadda, ar
ſawahm parahdiſchanahm pee Prawines Pa-
gasta-teefas peeteizahs un pee paſaudeſchanas
ſawu praſſiſchanu woi paſchi, woi zaur zitteem,
kã peenahkaſs, tanni noliktã termina deenã
atnahk. Prawines Pagasta-teefa, tanni 27tã
Wewrar 1822. (1)

Eglit Frij, Pagasta-Wezzakais.

J. C. Bauer, Pagasta-teefas ſkrihweris.

No Prawines ſainneeka Muzzineeku Mikkelã,
us paſcheem Mahrſineem iſgahjuſchã gaddã
meite, wahrda Anne aiſbehguſi; ſchãl meitei
bija bruhns gihmis, ſittas azzis, dſeltani matti,
14 gaddu wezza, un wianu maſu pellaku ſunnu
ar pohgu faklã pee ſewis turreja. Kur ſchi meita
rahdahs, lai jelle ſanemm un Prawines Pagasta-
teefai par to ſunnu dohd. (2)

Iſdahwaſchanas.

Krohna Billes-Muiſchã, 16 werſtes no Zel-
gawas, us nahfoſcheem Jahneem 1822, pulku
ittin labbu ſlanzamu gohwju warr us arrenti
dabbuht, bet ſinnams ar peenahkam galwo-
ſchanu par riſtigu nohmas naudas nomakfa-
ſchanu. Pee Muiſchas-Waldiſchanu par to
jateizahs. (1)

Puhres-Muiſchã, Kandawas aprinkti, taſ
Bainizas-krohgs ar laukeem us nahfoſcheem
Jahneem 1822 us arrenti dabbujams. (3)

Emmites-Muiſchã, Kandawas Kirſpehli,
ittin labbo ſehklas ſirno, 2 Sudraba Kubbuli
puhra, warr dabbuht. (2)

S i n n a.

Kad taſ Mihges ſirgus no 20ta Wewrar gan drihſ wiſſzaur tahds patſ, kã 9tã lappã
eelikam, tad ſcho reiſi ne gribbejam wehl weenu reiſi rakſtõs eespeeft.

Den Druck genehmiget, von der Einführungscommission dazu beauftragt, der

Staatsrath Necke.